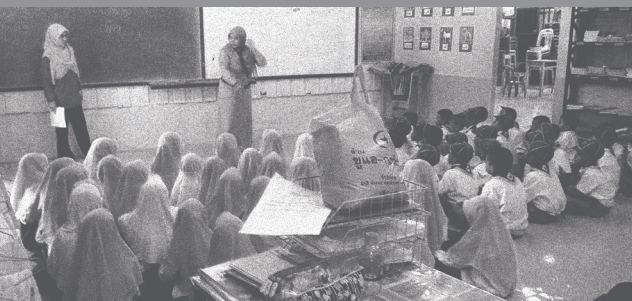

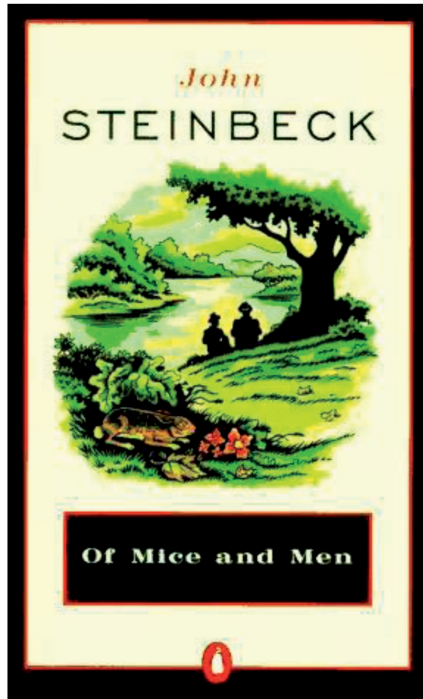

บทวิจารณ์เรื่องสั้น “Of Mice and Men” ซึ่งเขียนโดย John Steinbeck

ศุภานัน พรหมมาก¹
Supanan Prommak¹

¹ อ.,สาขาวิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมือง
จังหวัดสงขลา 90000

ทุกวันนี้ เมื่อไปตามร้านหนังสือ หรือศูนย์หนังสือตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ พบว่า มีหนังสือใหม่ ๆ ออกมามากมายในแต่ละวัน หนังสือที่ดี ไม่เคยมีเงื่อนไขของเวลา หากแต่คุณค่าที่แท้นั้นอยู่ตรงความจริงที่ว่า หนังสือแต่ละเล่มที่อ่านในช่วงเวลาชีวิตที่ต่างกัน มักจะก่อเกิดแง่มุมที่น่าสนใจใหม่ ๆ ให้ขบคิดอยู่เสมอ นี่ย่อมแสดงให้เห็นว่า ตัวอักษรอันเป็นประดิษฐกรรมที่ทรงค่าของมนุษยชาติ หาได้เป็นเพียงแค่ตัวหนังสือที่บอกเล่าความไม่ หากแต่ยังเป็นเสมือนหนึ่งกระจกเงา ให้เรานักอ่านได้มองย้อนดูชีวิต ดูโลก ดูมุมมองดูความคิด และเป็นกัลยาณมิตรที่แสนดีเสมอ หนังสือที่จะนำมากล่าวถึงนี้ เป็นเรื่องสั้นอันลือลั่นของ John Steinbeck นักเขียนนามอุโฆษผู้เป็นเจ้าของรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมใน พ.ศ. 2505 หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานเล่มหนึ่งที่ติดตราตรึงใจนักอ่านทั่วโลก มิเสื่อมคลาย ผลงานที่เปี่ยมไปด้วยความหมายแห่งความเป็นจริงของชีวิตมนุษย์ ผลงานที่สะท้อนให้เห็นถึงมิตรภาพ ความดิ้นรน ความโหดร้าย และสภาพสังคมในอดีตของอเมริกันชนได้เป็นอย่างดี หนังสือเล่มที่ว่าคงเป็นเรื่องใดไปเสียมิได้ หากไม่ใช่ “Of Mice and Men”

The best laid schemes o' mice an' men
Gang aft a-gley,
An' lea'e us nought but grief an' pain,
For promised joy!

By Robert Burns

ผู้เขียน John Steinbeck ตั้งชื่อหนังสือ “Of Mice and Men” โดยเอาคำและแนวคิดมาจากนักประพันธ์ชาวสกอตแลนด์ที่มีชื่อเสียงนาม Robert Burns ในบทประพันธ์ข้างต้นเป็นการกล่าวถึงเจ้าหนูที่ไฝน้อยอาจจะมีการที่ปลอดภัยและอบอุ่นในช่วงหน้าหนาว มันจึงสร้างรังขึ้นมาในทุ่งข้าวสาลี แต่ความหลังต้องมาพังก้นตลบไป เป็นการสื่อความหมายโดยนัยให้เห็นถึงชะตาชีวิตที่ไม่อาจคาดการณ์ได้แม้จะมีการวางแผนที่ดีสักเพียงใดก็ตาม และสุดท้ายอาจมีเพียงความโศกาลัยและเจ็บปวดทรมานเหลืออยู่เท่านั้น และ Theme ของเรื่อง “Of Mice and Men” ก็เช่นกัน

“Of Mice and Men” เป็นเรื่องราวของคูหู 2 คนที่เป็นเพื่อนกันสมัยวัยเด็ก (George และ Lennie) และการต่อสู้กับความเป็นไปไม่ได้ในชีวิตเพียงเพื่อที่จะเติมเต็มให้กับความฝันเดียวในชีวิต George เป็นหนุ่มรูปร่างเล็กสันทัด เข้มคม แข็งแรง ในขณะที่ Lennie มีร่างกายใหญ่ยักษ์ แต่จิตใจนั้นผิดปกติตรงที่มีหัวใจที่เป็นเด็กไร้เดียงสา อย่างไรก็ตามทั้งคู่ก็มีความฝันร่วมกัน นั่นคือการมีฟาร์มเป็นของตัวเองและใช้ชีวิตที่เหลืออย่างสงบสุข จึงทำให้ทั้งสองพยายามต่อสู้กับชะตากรรมด้วยการตระเวนหางานเพื่อเก็บเงินให้ได้สักก้อน ในที่สุดก็ได้งานทำในฟาร์มแห่งหนึ่ง สถานที่ที่เต็มไปด้วยเรื่องราวมากมาย สถานที่ที่ที่หมายมั่นว่าจะเป็นสถานที่สุดท้ายก่อนที่จะถึงป้ายแห่งฝัน แต่ใครเลยจะล่วงรู้ว่าฟาร์มแห่งนี้จะเป็นที่ที่ทำให้ฝันของทั้งสองนั้นดับไปชั่วกาลพร้อม ๆ กับอีกชีวิตหนึ่งของเพื่อนร่วมทางที่ต้องอวสานไป

Only the strong will survive. ผู้เข้มแข็งเท่านั้นที่จะอยู่รอด

“Of Mice and Men” สะท้อนนาฏกรรมชีวิตของสังคมชาวอเมริกันในยุคหนึ่งได้เป็นอย่างดี อีกทั้งนำเสนอความเป็นจริงของชีวิตที่เป็นสากลในฟาร์มที่ George และ

Lennie ทำงานอยู่ สถานที่แห่งนี้ทำให้พวกเขาต้องพบเจอกับเพื่อนร่วมงานที่หลากหลาย ลักษณะนิสัยและพื้นฐานจิตใจแตกต่างกันไป แต่สิ่งที่เหมือนกันคือ ต่างก็มีความเหงาเปล่าเปลี่ยวสุดหัวใจแอบซ่อนไว้ สิ่งนี้มาซึ่งการจ้องทำร้ายผู้อื่นทั้งทางความคิด วาจา หรือแม้แต่การกระทำ นี่คือสัญชาตญาณการเอาตัวรอดของมนุษย์ การได้เห็นว่ายังมีคนอื่นที่อ่อนแอกว่าภาวะของการเป็นผู้ที่อยู่เหนือกว่า ยังคงเป็นสิ่งที่หล่อเลี้ยงหัวใจของมนุษย์เราได้เสมอทั้ง ๆ ที่ทุกคนในฟาร์มต่างก็มีปมด้อยของตัวเอง ไม่ว่าจะเป็น Crooks ชายหลังค่อมเพราะอุบัติเหตุจากการตกจากม้า หรือแม้แต่ Candy ผู้สูญเสียแขนข้างหนึ่งไป ยิ่งแต่ละคนประสบความโชคร้ายในชีวิตมากเท่าไร ก็ยิ่งไขว่คว้าแสวงหาการทำร้ายผู้ที่อ่อนแอกว่าอยู่ร่ำไปเพียงเพื่อกลบความโชคร้ายของตนเองให้ได้มากขึ้นเท่านั้น

เรื่องสั้นเล่มนี้ จึงแฝงทศนะที่ว่า Only the strong will survive. ผู้แข็งแรงเท่านั้นจึงจะอยู่รอด ในเนื้อเรื่องมีการบรรยายเกี่ยวกับฟาร์มซึ่งเต็มไปด้วยสภาพแวดล้อมที่มีการต่อสู้เพื่อให้อยู่รอด เช่น การบรรยายภาพนกกระสาที่ฉกกินงูข้างลำธาร การดำเนินชีวิตของสัตว์ใหญ่ที่ไล่ล่าสัตว์เล็กเป็นอาหาร สิ่งมีชีวิตในฟาร์มต่างต้องต่อสู้เพื่อการอยู่รอดไม่ว่าวันแม้แต่วินาทีของตัวเอง ความน่าสนใจของเรื่องอีกแง่มุมหนึ่งอยู่ตรงความจริงที่ว่า วัฏจักรการเอาตัวรอดของทั้งคนและสัตว์นั้นไม่มีจบสิ้น มีการเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า เป็นการเผยนัยยะให้เห็นสัจธรรมของชีวิต ที่ชี้ให้เห็นว่าต้องมีการต่อสู้อยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะอ่อนแอหรือเข้มแข็ง ก็ล้วนอยู่ในสนามแห่งการต่อสู้ทั้งสิ้น ผู้อ่านบางท่านจึงน่าจะได้แนวคิดของการต่อสู้ และได้มองเห็นว่า ในเมื่อเราหนีไม่พ้นการต่อสู้ เราก็เลือกได้ที่จะเป็นผู้ล่าหรือผู้ถูกล่า จะเป็นผู้เข้มแข็งหรืออ่อนแอ และท้ายที่สุดแล้ว แม้ไม่ต้องสู้กับใคร เราก็คงต้องต่อสู้กับใจตัวเอง ดังในตอนท้ายของเรื่อง ที่ George ต้องเผชิญกับการต่อสู้ครั้งสำคัญที่สุดในชีวิต นั่นคือการตัดสินใจที่นำไปสู่การจบสิ้นของพวกเขาและจบชีวิตของเพื่อนรักลง

The impossibility of the American dreams “ความฝันอเมริกัน” อุดมคติที่ยากจะเป็นจริง

“ความฝันอเมริกัน” เป็นความฝันเชิงอุดมคติที่ทำให้เหล่านักแสวงหาทั้งหลายต่างคว้าไขว่เพื่อให้ได้มาอาศัยในดินแดนนี้ “ความฝันอเมริกัน” เกี่ยวเนื่องกับความหวังในด้านเสรีภาพ อิสระภาพ ความมั่งคั่ง โอกาส และสิ่งดี ๆ ทุกด้านในชีวิต คำกล่าวที่ว่าด้วย “ความฝันอเมริกัน” มีจุดกำเนิดมาจากการค้นพบทวีปอเมริกาในยุคแรก นักสำรวจและ

นักเดินทางที่ยังดินแดนนี้ต่างคาดหวัง วาดฝันกันว่า จะสามารถสร้างโลกใหม่ที่เต็มไปด้วยความรุ่มรวยในทุกมิติของชีวิตได้ที่นี่ นี่จึงเป็นที่มาของคำพูดนี้ที่ยังปรากฏให้ได้ยินอยู่จนกระทั่งปัจจุบัน ในเรื่อง “Of Mice and Men” ก็มีการกล่าวถึงความหวังที่เกี่ยวข้องกับ “ความฝันอเมริกัน” ของตัวละครเช่นกัน ซึ่งแม้ชะตาชีวิตจริงจะตกลำบาก แต่ความฝันก็ยังคงเป็นสายธารแห่งความสุขที่ฉ่ำเย็นในชีวิตที่ลำเค็ญของพวกเขาได้ แต่ Crooks ชายหลังค่อมดูเหมือนจะเป็นคนเดียวที่เชื่อว่าความฝันของคนทั้งหลายนั้นไม่วันเป็นจริง ประสบการณ์ที่ผ่านมาทำให้เขาเชื่อเช่นนั้น และในตอนท้ายของเรื่องก็พิสูจน์ให้เห็นว่าความเชื่อของเขาอาจจะไม่ผิดนัก

Life is so fragile and difficult. ชีวิตที่แสนจะยากและเปราะบาง

ความเปราะบางของชีวิตไม่ได้อยู่ที่ความยากจน ความลำบากที่ชีวิตต้องเผชิญ หากแต่เป็นจุดเปลี่ยนในการตัดสินใจทำอะไรสักอย่างหนึ่ง โดยการไตร่ตรองก็ดีไม่ไตร่ตรองก็ดี ทำให้เห็นว่า หลายอย่างในชีวิตเลือกไม่ได้ และบางสิ่งก็เหนือการควบคุมของมนุษย์ ในเนื้อเรื่อง การที่ Lennie ชายร่างใหญ่ต้องมาเกิดมาพร้อมหัวใจที่ไม่ประสีประสาตามแบบของเด็ก ไม่ใช่สิ่งที่เขาหรือแม้แต่ใครปรารถนาให้เกิด การไม่รู้ผิดชอบชั่วดี หัวใจอ่อนบางบริสุทธิ์ได้ทำให้เขาปลั่งมีเสน่ห์อย่างไม่ตั้งใจ ความผิดที่เขาไปเพราะไม่รู้ว่ามีผิด บาบที่ไม่รู้ว่าบาป เป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความเปราะบางของชีวิตได้เป็นอย่างดี ความยากอีกประการของชีวิตคือ การไม่อาจฝันโชคชะตาของตนเอง ละครชีวิตที่โหดร้ายไปนั้น แม้จะมีการวางแผนไว้ดีเพียงใด แต่สุดท้ายไม่มีใครหนีพ้นเงื้อมมือแห่งชะตากรรมได้สักคน

แง่คิดที่ได้จากเรื่อง

หากมองผิวเผิน “Of Mice and Men” อาจเป็นหนังสือที่ธรรมดา และไม่น่าประทับใจในตอนจบมากนักสำหรับผู้่านหลายคน แต่ถ้าได้อ่านให้เห็นเข้าไปถึงหัวใจหัวใจของตัวละคร จะพบกับมิติชีวิตของมนุษย์แต่ละคนได้อย่างน่าอัศจรรย์ ข้อคิดที่ผู้อ่านควรจะได้จากการอ่านหนังสือเล่มนี้จึงไม่ได้หยุดอยู่ตรงที่ความเพลิดเพลินกับการดำเนินเรื่องในสังคมยุคก่อนของชาวอเมริกันเท่านั้น แง่คิดชีวิตที่เป็นสัจธรรมก็เป็นสิ่งที่น่าศึกษาเช่นกัน ดังที่จะเสนอให้เห็นต่อไปนี้

❖ เขาไม่มีโอกาส แต่เรามี

George และ Lennie หรือแม้แต่คนงานคนอื่น ๆ ในฟาร์มอาจจะไม่มีโอกาสอย่างพวกเรานักอ่านหลายท่าน ชีวิตที่ไขว่คว้าโอกาส เฝ้ารอโอกาส ในช่วงชีวิตที่รู้ว่าไม่มีวันจะได้มันนั้น เป็นเรื่องที่น่าเจ็บปวดยิ่งนัก ดังนั้นคุณค่าจากการอ่าน จึงรวมไปถึงการได้ตระหนักในโอกาสและความโชคดีที่เราได้ เห็นอกเห็นใจคนที่ด้อยกว่า และแสวงหาแนวทางใช้โอกาสของตัวเองสร้างโอกาสให้คนอื่น ๆ ต่อไป โอกาสที่เราหยิบยื่นให้ผู้อื่นแม้จะดูว่าน้อยนิดในสายตาเรา อาจจะเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ เป็นพลังใจ และอาจต่อลมหายใจให้ใครบางคนได้เลยทีเดียว

❖ ทุกนาที่คือการต่อสู้

เรื่องราวการต่อสู้ที่ดำเนินไปใน “Of Mice and Men” ทำให้หวนคิดถึงถ้อยคำที่ Christopher McDougall นักเขียนชาวอเมริกันท่านหนึ่งที่ได้กล่าวไว้ว่า

“Every morning in Africa, a gazelle wakes up, it knows it must outrun the fastest lion or it will be killed. Every morning in Africa, a lion wakes up. It knows it must run faster than the slowest gazelle, or it will starve. It doesn’t matter whether you’re the lion or the gazelle-when the sun comes up, you’d better be running.”

“ทุกเช้าในแอฟริกา เมื่อเจ้าละมั่งตื่นขึ้นมา ก็รู้ตัวว่ามันจะต้องวิ่งให้เร็วกว่าสิงโตที่วิ่งเร็วที่สุด มิฉะนั้นมัน ก็จะถูกสิงโตขย้ำจนตาย ทุก ๆ เช้าในแอฟริกา เจ้าสิงโตตื่นขึ้นมา มันก็รู้อีกเช่นกันว่าจะต้องวิ่งให้เร็วกว่าละมั่งตัวที่วิ่งช้าที่สุด มิฉะนั้นแล้ว ตัวมันก็ต้องอดตาย ไม่สำคัญหรอกว่าคุณเองจะเป็นสิงโตหรือละมั่ง เมื่อพระอาทิตย์ส่องแสงยามรุ่งอรุณ คุณจะต้องเริ่มวิ่ง”

การวิ่งในนิยามของ McDougall เปรียบได้กับการต่อสู้ในสนามชีวิตของคนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้เข้มแข็งหรืออ่อนแอ หากต้องการที่จะต่อลมหายใจชีวิตให้คงอยู่ แล้วฉนั้นเลยที่เราควรจะหยุดวิ่ง

❖ ความฝันคือสิ่งที่เติมเต็มความสุขให้ชีวิต

แม้ในตอบจบของเรื่อง ตัวละครทุกตัวไม่สามารถไปถึงฝั่งฝันของตัวเองได้ แต่ในสภาพขัดสนและแร้นแค้นนั้น ความฝันก็เป็นสิ่งเดียวที่เติมสุขให้ชีวิตพวกเขา เป็นสิ่งเดียวที่ทำให้พวกเขาได้หลีกเลี่ยงจากความเจ็บปวดจากชีวิตจริง การมีความฝันจึงไม่ใช่เรื่องเลวร้าย และไม่ใช่สิ่งผิดแต่อย่างใด มนุษย์มีความฝันเป็นเพื่อนร่วมทาง เป็นที่พักใจ และท้ายที่สุด แม้จะพยายามจนสุด แต่ฝันนั้นอาจไม่สมใจ ชีวิตก็ยังได้เรียนรู้จากความผิดหวังเพื่อผลักชีวิตก้าวไปอีกขั้น ดังนั้น จึงไม่มีสิ่งใดให้ขาดทุนเลย

❖ ชีวิตที่เลือกได้

ในเรื่อง “Of Mice and Men” [1] ตัวละครเกือบทุกตัวไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์ต่างตกอยู่ในสภาพความเป็นจริงของชีวิตที่เลือกไม่ได้ เช่น สุนัขของ Candy ที่แก่และตาบอด จนดูเหมือนไร้ประโยชน์และเป็นภาระของฟาร์ม จนทำให้ Carlson คนงานอีกคนตัดสินใจที่จะยิงมันทิ้ง การจลาจลชีวิตของทุกสรรพสิ่งเป็นเรื่องที่น่าเศร้าทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การต้องหมดลมหายใจไปโดยที่ไม่มีโอกาสเรียกร้องสิทธิการมีชีวิตอยู่ของตนเอง หรือแม้แต่การเลือกไม่ได้ของ Crooks ที่ต้องจำใจทำงานในฟาร์มเพื่อยังชีพแม้จะต้องตกอยู่ในสภาพอับจนแร้นแค้นและสิ้นหวัง รวมถึงชีวิตที่เลือกไม่ได้ของ George ที่ต้องตัดสินใจยิงเพื่อนรักของเขา Lennie เพียงเพื่อว่าการแสดงความรักความเมตตาต่อเพื่อนรักเป็นครั้งสุดท้าย เพราะตัว Lennie เองพลังมือฆ่ากรรยาของ Curley ไปด้วยความไม่รู้ประสา และตัว George ก็รู้ว่าหากปล่อยให้ Curley ผู้เป็นลูกเจ้าของฟาร์มฆ่า Lennie เองแล้ว Lennie จะต้องเจ็บปวดทรมานแสนสาหัสมากเพียงใดก่อนตาย ดังนั้น เมตตาฆาตที่ George มอบให้ Lennie จึงเป็นสิ่งที่ทำให้ Lennie เจ็บปวดน้อยที่สุด หรือไม่ทันได้รู้สึกเจ็บปวดด้วยซ้ำก่อนที่จะจบชีวิตไป ผู้อ่านที่ได้อ่านเรื่องนี้จึงน่าจะได้มองเห็นความโชคดียุติของตนเองที่มีสิทธิ มีโอกาส และมีทางเลือก หรืออาจมีมากมายจนไม่รู้ว่าจะเลือกทางใดเสียด้วยซ้ำ หากว่าท่านมีแล้วก็ขอให้ใช้ในสิ่งที่ท่านมีให้ดีที่สุด ตระหนักในทางเลือกชีวิตที่ตัวเองมี ยินดีที่เกิดมาแล้วเราสามารถ “เลือกได้” และไม่มีสิ่งที่จะเผื่อแผ่ทางเลือกเหล่านั้นให้เพื่อนร่วมทางในวัฏสังสารเดียวกันกับเราด้วย

เมื่อมาถึงตรงนี้ เชื่อว่าหลายคนคงเผลอคิดว่า เรื่อง “Of Mice and Men” นี้ อาจดูเป็นเรื่องน่าหดหู่ เศร้าหมองจนเกินไป พาลให้รู้สึกไม่อยากอ่าน แต่ขอยืนยันว่า ผู้อ่านจะ ได้รับบรรณรสทุกแง่มุมครบครันจริง ๆ เพราะหนังสือเล่มนี้เปรียบเหมือนละครชีวิตที่มีแนวคิดเป็นอากาโลโก ไม่มีเงื่อนไขในเวลา มีความสมสมัย เป็นการเขียนตัวหนังสือที่ทำให้เห็นเป็นภาพของชีวิตของตัวละครได้อย่างชัดเจน เข้าถึงความรู้สึกของผู้เขียน เข้าถึงความฝัน ความเจ็บปวดของตัวละคร และมีมุมมองที่สอดแทรกอยู่มากมายให้ได้หยุคนึก และจินตนาการ จึงเหมาะสมอย่างยิ่งกับนักอ่านนักคิดทุกคน

เอกสารอ้างอิง

- [1] Steinbeck, J. (1993). *Of mice and men*. New York, N.Y., U.S.A : Penguin Books.